

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Dnr Fi2016/00908/Ee

Malmö den 15 augusti 2016

REMISSVAR: Remittering av Energimarknadsinspektionens rapport Villkor för biogas i ett naturgasnät (Ei R 2016:06)

Avfall Sverige är branschorganisationen inom avfallshantering och återvinning. Det är Avfall Sveriges medlemmar som ser till att avfall tas om hand och återvinns i landets alla kommuner. Vi gör det på samhällets uppdrag: miljösäkert, hållbart och långsiktigt. Vår vision är "Det finns inget avfall". Vi verkar för att förebygga att avfall uppstår, att mer återanvänds och att det avfall som uppstår återvinns och tas om hand på bästa sätt. Kommunerna och deras bolag är ambassadör, katalysator och garant för denna omställning.

Avfall Sverige bildades redan 1947 och har omkring 400 medlemmar. Avfall Sveriges medlemmar är kommuner, kommunalförbund, kommunala bolag och kommunala regionbolag inom avfall och återvinning. Deras kunder utgör Sveriges invånare och en stor del av näringslivet. Genom medlemmarna representerar Avfall Sverige Sveriges befolkning. I Avfall Sverige ingår, som associerade medlemmar, ett hundratal tillverkare, konsulter och privata utförare aktiva inom avfallshantering.

1. Förslagets koppling till Avfall Sveriges generella ståndpunkter

Avfall Sverige stödjer avfallshierarkin som princip för avfallshanteringen. Avfall Sverige anser att avfallshanteringen är en väsentlig del av samhällets infrastruktur. I enlighet med avfallshierarkin verkar kommunerna för att materialåtervinna avfall inklusive biologisk återvinning. Biogödsel blir resultatet av den rötning av matavfall som sker i kommunal regi. I sammanhanget är det positivt att det i Ds 2009:37 Nya avfallsregler uttalas att vid tillämpning av hierarkin bör biologisk behandling i form av kompostering och rötning likställas med materialåtervinning.¹

¹ Ds 2009:37 Nya avfallsregler s. 126.

2. Bakgrund²

Kommunernas arbete med avfallshantering baseras på den avfallshierarki som fastslagits av EU. År 2012 fattade regeringen beslut om ett etappmål för ökad resurshushållning i livsmedelskedjan. Etappmålet innebär att senast 2018 ska 50 procent av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäringen kan tas tillvara. Minst 40 procent av matavfallet ska behandlas på ett sådant sätt att även energin kan tas tillvara. Biogödsel- och biogasproduktion är en behandlingsform som uppfyller dessa kriterier.

Med stöd av avfallshierarkin och det beslutade etappmålet har fler och fler kommuner infört separat utsortering av matavfall som sedan behandlas (rötas) i en biogödsel- och biogasanläggning. Den biogas som produceras i anläggningen kan med fördel användas som drivmedel i till exempel bussar, personbilar och lastbilar. I stort sett all biogödsel som produceras vid Sveriges samrötningsanläggningar³ återförs till jordbruket som ett organiskt gödselmedel. Därmed sluts kretsloppet mellan stad och land, vilket är grunden i en cirkulär ekonomi. Trots den stora miljö- och samhällsnytta som genereras av ett kretslopp av näringsämnen så är det i dagsläget enbart intäkterna från försäljning av biogas som genererar inkomst till anläggningarna. Detta till trots så är det kvaliteten på biogödseln som styr vilka inkommande substrat anläggningarna väljer att acceptera. Således prioriteras återföring av näringsämnen i biogödsel (materialåtervinning) framför produktion av biogas (energiåtervinning) helt i enlighet med avfallshierarkin.

Kommunerna har sedan 1990-talet gjort stora satsningar, både i infrastrukturinvesteringar (insamlingssystem och anläggningar) och personalresurser för informationsinsatser och liknande för att få till stånd det system vi har idag för biologisk återvinning. Även statliga medel har varit en viktig hjälp i arbetet, inte minst genom LIP och KLIMP-programmen som tidigare funnits.

När det gäller biogasen så är det en kombination av styrmedel och åtgärder som hjälpt till att bygga den marknad som finns idag. Några av de styrmedel och åtgärder som varit extra viktiga är kollektivtrafikens krav på gasdrift i upphandling, det reducerade förmånsvärdet för gasdrivna tjänstebilar och inte minst skattebefrielsen för biodrivmedel. Det problematiska i sammanhanget är att de som säljer biogas (distributörerna) inte kan ta betalt för den faktiska kostnaden för produktion av biogas och/eller den miljönytta som biogas ger. Det är i stället priset på det fossila alternativet (bensin och diesel) som sätter försäljningspriset på biogas. En vanlig strategi är att ligga cirka 10-20 procent under bensinpriset⁴. Detta "hinder" ger såklart effekter i hela

² Vad som anges i detta avsnitt framgår också av en skrivelse som Avfall Sverige har tillsänt Analysgruppen för grön omställning den 13 augusti 2013.

³ Biogasproducerande anläggning som rötar olika typer av insamlat organiskt material som till exempel källsorterat matavfall, slakteriavfall, gödsel och energigrödor tillsammans. Rötresten kallas biogödsel och innehåller alla de näringsämnen som finns i det inkommande substratet (råvaran). Samrötningsanläggningar tar inte emot avloppsslam.

⁴ Källa: Energimyndigheten 2013, Analys av marknaderna för biodrivmedel Tema: Fordonsgasmarknaden (ES2013:08).

biogasens värdekedja, inte minst hos biogasproducenten som får en mycket snäv ram för vad det får kosta att producera bi gasen. Med tanke på att det enbart är inkomsten från biogasproduktion som ska täcka hela anläggningens kostnader, inklusive avsättning av biogödsel, så råder idag en oerhört pressad situation bland landets biogasanläggningar och många brottas med lönsamhetsproblem.

Bi gasen ses ofta som en av många biodrivmedel på marknaden och jämförs därmed mot bland annat etanol och biodiesel (HVO, FAME) vad gäller klimatprestanda, energieffektivitet med mera. På senare tid har bi gasen även ofta jämförts mot eldrift. Bi gasen står sig väl mot alla dessa alternativ, men något som ofta glöms bort är det faktum att biogasproduktion inte alltid i huvudsak syftar till att producera ett biodrivmedel. Återföring av växtnäring i kretsloppet är oftast huvudsakliga syftet och har högst prioritet i kommunernas arbete med insamling av matavfall. Biogasanläggningar producerar två produkter, biogödsel och bi gas, och levererar därmed en unik miljö- och samhällsnytta som inget annat biodrivmedel, inklusive el, kan åstadkomma. Ur den synvinkeln så är det av högsta vikt att hitta ett system som fortsatt möjliggör för kommunerna att biologiskt återvinna samhällets organiska avfall.

Sammanfattningsvis:

- Kommunerna arbetar enligt avfallshierarkin där återföring av växtnäring (materialåtervinning) har högsta prioritet, följt av biogasproduktion (energiåtervinning).
- En biogasanläggning producerar två produkter, biogödsel och bi gas, men det är bara bi gasen som genererar inkomst till anläggningen.
- Stora investeringar, såväl statliga som kommunala, har varit avgörande för uppbyggnad av den infrastruktur som idag finns för biologisk återvinning av samhällets organiska avfall.
- Styrmedel, framför allt skattebefrielsen för biodrivmedel, har varit avgörande för uppbyggnad av marknad och efterfrågan på bi gas.

3. Kommentarer till förslagen

I anslutning till vad som anges ovan ansluter sig Avfall Sverige i allt väsentligt till vad Energigas Sverige anger i sitt remissvar.

För fortsatta kontakter i dessa frågor hänvisar vi till vår jurist Sven Lundgren, sven.lundgren@avfallsverige.se, tfn. 040-35 66 00.

Med vänliga hälsningar,
Avfall Sverige

Claes Thunblad
Ordförande

Weine Wiqvist
VD